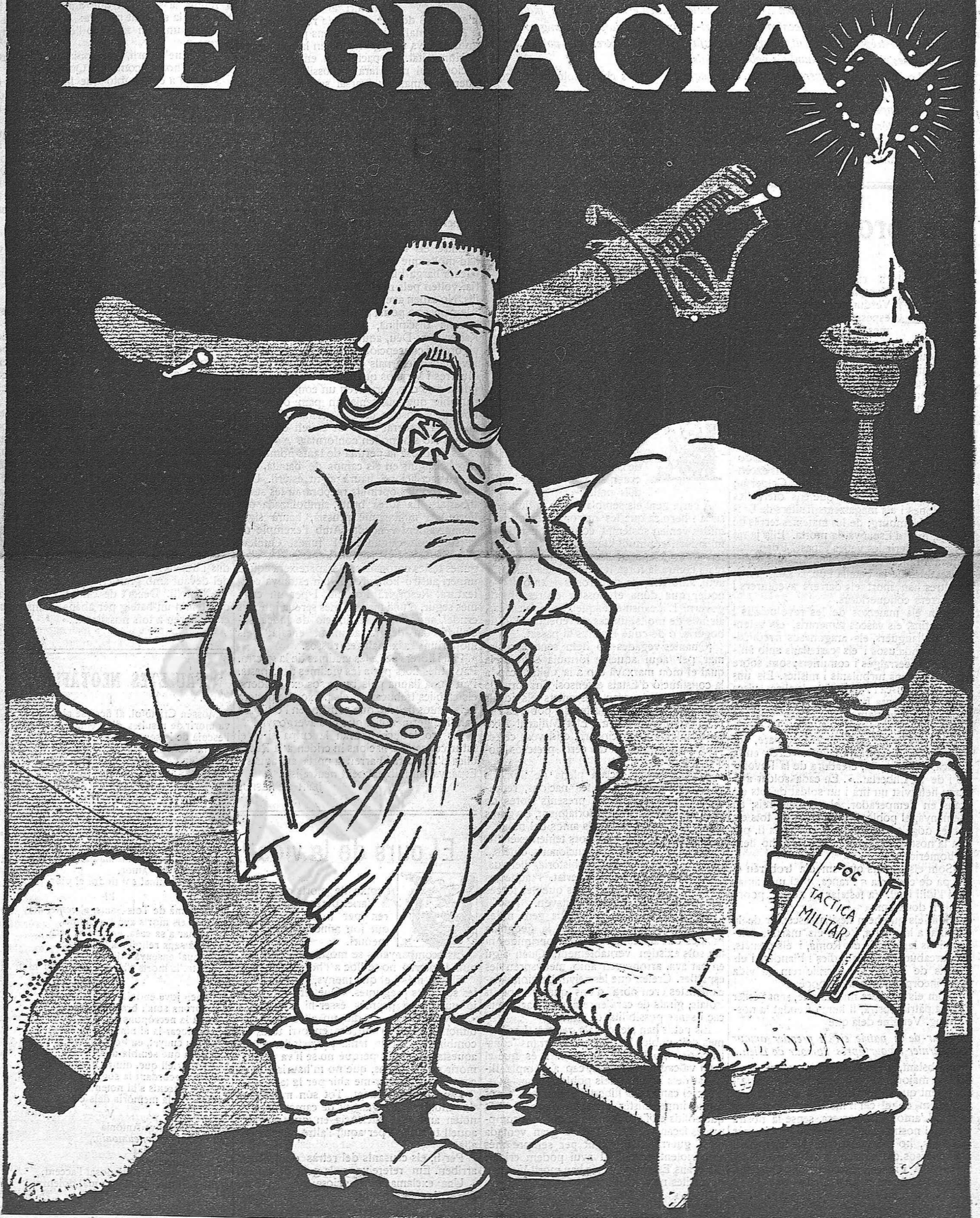

LA CAMPANA DE GRACIA

L'IMPERIALISTA

—Ho vaig dir al començar: O faixa, o caixa. M'ha tocat la caixa?... Alabat sia Déu!..

Imperis en liquidació

Els actuals esdeveniments polítics i militars de la gran guerra, podrien ésser descrits a la secció d'anuncis de la premsa mundial. L'anunci podria dur un títol que digués: «Imperis en liquidació...»

Els Imperis de l'aliança agressora, estan en ple període de liquidació. Les corones, els ceptres que fa mesos resplendien d'orgull, vacil·len ara en els caps i en les mans dels monarques vençuts. L'Europa central, la «Mittel-Europa» que ja s'havia mig construït, s'ensorra amb estrèpit. L'Occident d'Europa triomfa sobre el Centre. Els pobles lliures alcen les armes victorioses damunt els pobles feudals.

La liquidació és general i ràpida. Avui, aquells famosos chirimbolos van donats. Es liquiden a cap preu.

Els Imperis i l'imperialisme estan en plena liquidació final. El món es renova. Un nou període històric s'obra per als homes esclaus dels vells règims i per les nacions oprimides pels vells Estats. Que tots els pobles, entre ells la nostra Catalunya, sàpiguen ésser dignes de la gran hora que estem vivim.

De profundis...

ELS camps llunyans de la Xampanya del Soma i de Verdun, va la boira com una espessa formació de fantasies. Els esperits que saben escoltar la veu de les coses, podrien recollir en el vent que empenyia la boira, els monòlegs de les ànimes dels que varen caure en les terres tràgiques de França. Eren les veus dels legionaris morts. I deien: Som aquells que hi acudírem des dels quatre horitzons del món per a fruitar la darrera aventura, posant damunt les nostres vides un penatxo romàntic. Vinguérem de l'Amèrica, on no passàrem d'«atorrantes»; de Rússia on donàvem lliçons d'espanyol a uns literats excèntrics que volien llegir el Quixot o a Calderón; de la mateixa Alemanya que ens oferia les seves dones i els magatzems fruiters de Bremen o d'Hamburg; de les mateixes terres de França; fins d'Espanya, la morta. Ella ja no ens podia oferir les velles espases i demanàvem a França ens concedís les emocions irreparables de la batalla i de la sang. Amb nosaltres han mort els darrers aventurers i els darrers conqueridors.

Som els mateixos de les revolucions i dels motins, els vascos temeraris, els valencians bullanguers, els aragonesos irreductibles, els andalusos i els castellans amb ànimes d'abencerratsges i comuners; som, sobre tot, els catalans turbulents i místics. Els uns hem cridat: visca l'Anarquia!; els altres, visca Catalunya! o gora Euzkadil, o visca la República!; però sentíem que cridant visca la França! vitorejàvem tot això. Per a bé morir resen els fidels el «crec amb Déu pare, tot poderós...»; nosaltres oràvem: «Crec en la França, totpoderosa, creadora de la Revolució i de la Llibertat...». En cada soldat alemany hem vist un tirà i un soldat de tots els tirans; en l'emperador, el rei dels reis; en Alemanya, el poble representatiu de tots els pobles dogals. Podíem batre'ns, a la fi, per tota la nostra lletania democràtica i ho hem fet homèricament.

Som els agràits que un dia trobarem el seu pa de cada dia a França, i el mot amable i l'idili fàcil. Va festejar la nostre pobre carn i li donàrem.

Som els que hem desitjat ascendir de la humilitat a la glòria, i com els martres cristians i els legionaris de Roma, i els creuats, i els arcabucers de les Índies i Flandes, i els soldats de Napoleó, sacrificàrem la vida per a incorporar-la a una epopeia.

Som els postres místics que, sense ésser França pàtria nostra, li hem ofrendat la nostra sang. Verlaine deia que

L'amour de la patrie est le premier amour et le dernier amour après l'amour de Dieu...

i no obstant, nosaltres sense creure amb Déu, la major part lluitàvem per la França, sapiguent que ni era nostra la seva terra, ni trobaríem en el cel l'inefable recompensa eterna. L'amor a França era, sense la nostra pàtria, el nostre primer amor. Si uns homes són sants, ho som nosaltres, els legionaris. Els francesos defensaven llars i honres. Nosaltres a la França, senzillament. Quelcom així com si defenséssim a Déu.

Segueix passant la boira. S'estripa en els ossos dels arbres i el vent arrocega els seus focs. Les veus s'apleguen i ja no se sent més que una sola que resa una pregaria:

De profundis clamavi ad te, Galia...

MARIUS AGUILAR

Les petites nacions i els grans Estats

LA caiguda de la Tríplix imperial, en la present guerra, reproduïx l'episodi bíblic de David i Goliat. Els gegants cauen sota el cop de pedra dels petits.

A certa gent els semblava que la lluita tocuda i heroica que les nacionalitats oprimides venien sostenint contra els Estats dominadors, era inútil i temerària. ¿Què poden fer, hom deia, aqueixos petits pobles desarmats contra la força immensa dels Estats de avui, amb exercits poderosos i amb tot el poder que dóna el posseir els ressorts de govern? L'idealisme d'aqueixos pobles era, als ulls de molts, un cas de rebequeria, o de bogeria, o de culte malaltís al passat.

Quantes vegades no hem sentit proclamar per aquí aquella fórmula segons la qual el món marxava cap a la unitat, cap a la constitució d'Estats extensos! En nom de aquesta fórmula, eren bescantats els ideals autonomistes i nacionalistes del poble català. Això és voler tornar a l'Estat Mitjàna! Això és terriblement reaccionari!, cridaven certes veus, distingint-se la de certs pretesos homes d'esquerra.

Ara la veritat esclata plena de llum als ulls de tothom. Les petites nacions, redreçant-se bellament en les presents hores de crisi, fan caure, colpits mortalment, els grans Estats que volien ésser els amos del món.

Els grans Estats opressors tenien exercits, diplomàcia, organismes, funcionaris, diners... Les petites nacions tenien història, llengua, esperit propi, ideals de llibertat. I aqueixes forces morals han pogut més que les forces materials contra les quals lluitaven.

A les petites nacions, molta gent ni les veia. Per als qui només sabien la geografia política oficial, les nacionalitats oprimides ni tan sols existien veritablement. Quan algú en parlava, arronsaven amb menyspreu les espatlles. Creien que les reivindicacions nacionalistes eren obra d'uns quants esperits isolats, girats de cara enrera, sense acció eficaç i sense possibilitat de triomf.

Els petits han vençut als gegants. Les ànimes dels nobles han vençut les grans construccions polítiques artificials. I és que el món va cap a la llibertat, cap a l'ampla llibertat dels homes i dels pobles.

En el camí de la llibertat humana els grans Estats imperialistes eren un destorb. Més que sòlids edificis, aqueixos Estats eren sumptuoses façanes. Ha vingut la gran ventada de la guerra i han caigut per sempre més amb violent estrèpit. I avui podem cridar: Els grans Estats imperialistes han mort! Visquen les petites nacions lliures!

FULMEN

LA DIADA

QUEST any sí que de la Festa dels Morts podria ben bé dir-se'n la Festa d'Europa. Entre la guerra i la grippe han convertit en un immens cementiri al vell continent.

L'any 1918 deixarà una trista recordança.

Menos mal que l'any 19 ens promet ésser un dels anys més gloriosos en la història de la Humanitat. Un pacte lleal entre totes les nacions del món farà impossible tota nova guerra. El mapa universal serà fet tenint en compte els desitjos dels pobles i no les conveniències de les famílies reials. Els enginyers de guerra, inventats per a la destrucció i la mort seran aprofitats per la indústria a benefici del progrés. La Força serà foragitada del món per a deixar ben lliure l'acció de la Justícia. Després de la negra tempestat que durant quatre anys ha estemordit a Europa, ens convenia aquest hermós arc de Sant Martí que llueix avui en nostre horitzó anunciant-nos una pau benefactora i el començ d'una completa renovació social.

Entre els morts d'aquest any 1918 n'hi han molts que quedaran per enterrar. Amb la cara llarga i la mirada prenyada de tonteria, volten pels nostres carrers els germanòfils. No saben avenir-se del desengany sofert. Alemanya no podia perdre; aquella fortalesa, aquella disciplina, aquell mètode, aquell Kaiser semi-Déu, aquells generals de grapa vigorosa i concepció genial, aquells savis que inventaven infernals enginyers i aqueixos Pazos, Guerres i Viriatos que tenien la victòria a la punta dels dits, formaven un conjunt indestructible que mantenia un pam oberta la boca dels nostres tanasis germanòfils. ¡I tot això s'ha ensorrat com un castell de febles cartes! No s'hi poden conformar.

Es dolorosa la pèrdua de tants homes abnegats caiguts en els camps de batalla, més el seu sacrifici no haurà sigut estèril. Una pila de pobles oprimits recobraràn les seves llibertats. La força bruta, simbolitzada per l'orgullós militarisme prussià, haurà sigut definitivament vençuda. Amb l'exemple de la sorollosa caiguda del funest Guillem s'hauran esvait els somnis imperialistes d'algunes testes coronades. Desapareixerà aquell imperi austro-hongarès de tan estranya textura. Resorgirà Polònia. I per un camí més segur, d'una manera més serena i menys crudel, anirem a la realització de l'ideal socialista, tan desgraciadament ensajat pels inoportuns maximalistes russos.

Pau i llorers per a les víctimes de la guerra. Pau i més flors per a les víctimes de la pesta. Pau i una llaua pels burgesos explotadors, els catòlics trabucaires, els pinxos de pastera i els tontos del cap que constituïen l'estúpida pandilla germanòfila que ens avergonyia.

Els troglodites tindran la culpa si en el futur concert de nacions hi criden a la República d'Andorra i barren la porta an aquesta Espanya tan imbècilment neutralista.

JEPH DE JESPU

El curs de la vida

N cotxe de morts a la porta.

Varies persones que esperen per a acompanyar al que fou amic d'elles al cementiri.

Els acompanyants se mostren neguitosos, puix l'enterro no té lloc a l'hora senyalada.

El que més i el que menys, pensa per si, les següents preguntes. «Què dirà aquèlla?... jo que li he promès ésser-hi a l'hora...» «Mare de Déu»—se diu un altre—«Aquest dimoni d'enterro em tira en orri totes les combinacions que tenia projectades per a aquesta tarde; vès perquè no se li va ocórrer morir un dia abans, que no m'hauria avorrit com vareig avorrit-me ahir per la tarde.

I així successivament. Tot són miraments de rellotges, bellugament de cames que denoten amb la impaciència en que esperen; aquell toca l'ase per aquí, l'altre butzina per allà...

Per fi, els causants del retràs de l'enterro arriben. Em refereixo a la gent de sotana. Una exclamació silenciosa neix en boca d'aquells que esperen.

Baixen el bagul. Darrera seu, la família.

Vocalització general per part dels capellans. Una volta ha sigut representada la darrera comèdia lírica an el difunt, els cavalls que ja la saben de memòria aquella música; sense necessitat de que ningú els digui res, emprenen el camí vers la parròquia.

Pel camí, un acompanyant a l'altre, surten a relluir la intimitat que amb el difunt hi havia de la següent manera:

—Era un bon xicot; jo l'estimava com a germà.

—No me'n parli,—responia un altre,—no n'hi ha d'homes com ell... Quin cor!...

—Com a cor, dubto que hi hagi qui el tingui més bò,—feia un tercer que, per cada paraula que deia, consultava tres vegades el rellotge.

Naturalment, com que el qui més i el qui menys porta pressa, no se'n alegra poc al sentir que tothom amb tan d'amor al mort el logien; el pensar de tots és el mateix: «Divinament»—se diuen—«Havent-hi com hi ha tants amics que l'aprecien, no's notará la meua ausència; en arribant a l'església me les guillo...»

Enfront l'església.

Una campana branda.

Es bisen les cantates.

Nou bellugament de cames.

S'acaba la cerimònia.

Estreta de mans.

Llençament general de la tradicional frase: «L'acompanyo en el sentiment».

L'acompanyament desapareix més que depressa, els uns per un carrer, aquells per l'altre, corrent com bojos. Ja ni menys s'encorden de l'amic cadàver. La família s'acomoda en un cotxe, quedant totalment desocupats els que el segueixen.

I, mentre els uns són a despendre's dels hàbits que gairebé és posen tots els dies per a anar així passant la vida de la millor manera possible; mentre els altres corrent com desesperats, donant lloc a que fins la gent se'ls miri creient-los autors d'alguna malifeta, i mentre la comitiva amb els ulls negats de llàgrimes va camí del cementiri a l'alegre compàs d'uns populars couplets cantats maquinalement per un dels homes que fan d'escolta al camió fúnebre, el darrer cotxe del seguici, que tot ufa va amb un cigarro als dits i un clavell vermell a l'orella diu an els del davant amb gran cridoria.

«Mano!... Deixa't de càntics i avia el pas, que tenim un bateig per abans d'una hora i ens esperen a tots nosaltres!...»

TINET

FAULETES NEOTÀFIQUES

I
Mossèn Cristòfol, al ficar-se al llit, va morir de resultes d'un enfiit; l'escolà de la seva rectoria, a la mateixa nit, expirà en un recó de sagristia, dels àpats atrassats escanyolit. Tot lo que indica excés o sacrifici, acostuma portar al precipici.

II
Una noia, al renyir amb el promès, morí ploriquejant al cap d'un mes; un promès al deixar-lo la xicota, de tant plorar feu l'última ganyota. En coses de l'amor, un desastrés final sol tindre el plor.

III
L'endemà de Tots-Sants, al cementiri a visitar els morts anà En Baldiri, i al tornar a sa casa, encar l'hi raca, es trobà sens rellotge a la butxaca. Lo qual ensenya i diu, que entre'ls morts s'ha de fer el cap molt viu.

IV
Aquell jove endolat, tipu de frare, una corona sota'l braç tragina i dret a la necròpolis camina per col·locar-la al ninxo de sa mare. El seu cunyat, embolicada porta una cosa que sembla una corona, i és un tortell que, dintre breu estona, menjarà recordant la sogra morta. Entre parents s'hi noten contrapunts, per'honrar la memòria dels difunts.

V
Victima donya Antònia fou de la bronconeumonia; morí donya Maria de bronconeumonia. Més açí o més enllà posat l'accent, resulta sempre que és un mal dolent.

[J. MARTUS

A un cementiri civil

CEMENTIRI civil, que la intolerància clerical t'ha convertit en apèndix del que guarda les cendres dels nostres difunts de quaranta anys enllà:

Et saludo perquè en les hores doloroses de la pèrdua d'un amic, t'he hagut de venir a veure, descobrint-me reverent davant del clot misericordiós on, en compliment d'una llei magnífica i natural, anaven a caure aquelles cendres que estimàvem quan, animades, ens foren bones companyones, per a disoldre's aixecant, com un pom de flors, el pòlen vivificant que més tard esclatarà en noves formes de vida.

Et saludo perquè quasi sempre que t'he vingut a veure, ha sigut després de sostindre amb els teus enemics, que són els meus, una lluita més o menys ferma, més o menys encarnitzada, deladora sempre de la falta d'esclupols en els entrecabadors del carro de la justícia i la llibertat.

T'estimo a pesar del estat vergonyós en que t'obliguen a viure, sense que ningú vingui a embellir els teus contorns, ni el camí de calvari que t'liga a la població on hi bullen uns quants entusiastes de les idees del Pervindre, eterns inadapats, que no tenen gaire amistat amb les autoritats, ni se descobren davant de la creu, ni van a recollir gotes de cera darrera les processons, ni mengen pa beneït.

L'ambició humana, l'amor al luxe fins en la mansió on no poden satisfer-se'n els més directament interessats, és tota al cementiri catòlic, que omplenen els que foren mansos, els anfibis, els expremadors de les energies populars. Allí, on hi presideix la creu, símbol de redempció d'homes, del que se n'han apoderat il·legítimament els seus actuals usufructuaris, és on se rendeixen tota mena de tributs a la materialitat de les coses, a la grolleria més basta, a la impura realitat.

En el teu modest recinte, on hi jauen tants rebels, no s'hi veuen adornaments, ni hi han jòies enterrades, ni hi sofreix, com en el teu veí, escarnis la misèria, i si per les esclertes de la teva porta insegura i indecent s'hi acostava a mirar un d'aquells sers condemnats a les més greus privacions, girarà la vista, reularà, sense avergaçar-te amb una maledicció, doncs fóra injusta, una d'aquelles malediccions que's llencen damunt les tombes riques dels grossos agavelladors de riqueses, que van a abrigar-se indecorosament sota l'ombra de la creu i tenen, a canvi, les pagades benediccions de sacerdots divorciats amb el poble.

Els esbarsers que baixen a besar la terra de les teves sepultures, les plantes fresques que viuen de la deixadesa interessada de alguns vampirs socials, venen a ésser un acte de propaganda a favor de les nostres idees, perseguides pels que, quan recorden l'epopeia cristiana, s'escarrancen glorificant davant de les multituds, que no sospensen ni saben parir, les seves elucubracions xorques, predicaires barruts, mals cronistes dels contratemps que va passar qui va donar un exemple per cada cas i ara tornaria a agafar les deixuplines.

La teva terra, cementiri civil, no és sagrada, encara que ho sigui la de l'altra part de la paret partitionera. Com si no fos prou benedicció la del Sol de cada dia, que estira els brots i obra els càlzers olorosos!

Podríem creure en la eficàcia de les benediccions dels homes si la terra per beneïr fos ermota.

Mentre la vegem pròdiga, donant a llum plantes i flors, ens en pla riurem de tot lo que diguen o puguen fer contra teu els homes, oh cementiri civil!

J. COSTA I POMÉS

¿SE LA CORTA O NO?

REFIRIÉNDOSE a la coleta del Gallo, hace un periódico, muy compungido, esta pregunta. ¡Caray! Que se la «cuerte» de una vez. Y si puede ser, que se «cuerte» también la cabeza. ¿Para qué nos sirve la cabeza del Gallo sin el apéndice capilar, sin la insignia y el blasón de su nobleza?

La retirada del Gallo ha preocupado, durante algún tiempo, en Madrid, más que la retirada de los alemanes. Muchas veces nos hemos preguntado cual podía ser el motivo de la ternura que las gentes han demostrado sentir por el hijo de la «señá Grabiela». Y no hemos encontrado otra razón, que la cobardía del viejo cañi.

En efecto: el Gallo es el representante del pánico nacional. El y los pseudorrevolucionarios de agosto han batido el record del miedo. Al Gallo ese de cabeza desplumada se le ha llamado así por ironía. Todos sabían que el tal gallo era un gallina o un capón, un gallo calvo y sin cresta.

Al tal torero, al tal Gallo agallinado o acaponado le han hecho célebre sus famosas «espantás», que no eran más que fiebres de miedo, de terror loco, en las que perdía la vergüenza, la dignidad y las zapatillas.

El no toreaba más que chotitos, más que cabras lecheras con astas de papel que el aire doblaba. A los toros de verdad no se atrevía a mirárselos ni desde una azotea, ni desde un globo y con telescopio. Su ideal era lidiar caracoles, becerras de guirlache a los que remataba con traidoras puñaladas pescueceras.

Sus mismas supersticiones no eran más que jonjana pura. Si, al ir a torear, veía un escarabajo, un jorobado o un entierro, estaba perdido. Terneros de diez arrobas, le parecían toros altos como eucaliptus. Novillos sin malicia se le antojaban Palhas más viejos que una palmera y con más mala intención que ocho procuradores y diez notarios.

A pesar de eso y por eso mismo, la afición estaba chalada por él. El público se divertía gritándole, como la chiquillería de Israel al profeta Eliseo: «¡calvo, calvo!» Cuando lo veían correr delante del enemigo y tirarse, trémulo y pálido, de cabeza al callejón, exclamaba la gente: «¡qué gitano!»

Más vale caer en gracia que ser gracioso, dice un refrán. Y el Gallo había caído en gracia. El público cobarde, que se veía retratado en él, aplaudía sus miedos y sus fracasos. La chusma soez lo sacaba en hombros de la plaza y se estacionaba frente a su hotel hasta que él se dignaba mostrarse y sacar a relucir su amarilla calva de muerto de miedo.

No es extraño que el muy sinvergüenza, a pesar de haberse quedado hacía tiempo sin facultades, siguiera presentándose en los circos y cobrando ocho mil pesetas por corrida. Él se reconocía más pencho que los que montan los picadores en la plaza, pero como los Juan Lanás de los tendidos seguían aplaudiendo y pagando, no había por qué cortársela, no había por qué retirarse a sembrar hortalizas en la paramera estéril de su cabeza.

Sólo cuando le han flaqueado las piernas y se ha sentido sin fuerzas para correr y para tomar la trinchera, se ha decidido a desaparecer de la escena y a tirar unos trastos que ya no sabía manejar.

¡Adiós, Gallo, coloso de miedo, imagen viva de nuestros revolucionarios y de nuestro pueblo! Si te despojas del traje de luces, no te quites las medias. Esa prenda es muy digna de tí y es el símbolo glorioso de las que todos deberíamos llevar.

ANGEL SAMBLANCAT

SONATA III

A ho veieu? tres. Començo amb número sagrat, amb el que té de portar-nos la bona sort; i és que ara, avui, rendides ja Bulgària, Turquia i

Aústria, sabent de cert que Germània se entregará igualment, és quan més seny i bona sort se necessita.

Els aliats tenen que fer un món nou. Com serà aquest? És indubtable que els vencedors sentiran una certa golafreteria; les nacionalitats fins avui oprimides trencades les cadenes, certament voldran fer-ne un gra massa; Amèrica sap perfectament que els japonesos no creuen en doctrines de Monroe, de que ells són partidaris no d'Amèrica pels americans, ni d'Assia pels japonesos, sinó del món per a tots i com els japonesos pensen els xinos. I són molts i molt forts. Sa casa és molt gran, però no hi caben.

Les colònies angleses, Austràlia, Canadà, Nova Zelanda, India, han prèns part en la lluita i tots voldran sentar-se en la taula del vencedor.

Hi ha que reconstruir Bèlgica, Polònia renovar-la igual que a la Bohèmia, Irlanda independent, els Balkans i la Hongria convertits en veritable vesper... Creieu-me que al pensar la horrible guerra que portarà la pau, hom se sent amb el cor encogit i quasi desitjaria que un dels adversaris hagués quedat retut del tot, del tot i l'altre fort per a manar un quant temps *manu militari*.

Però, oh! Abans que això el que sigui. Dies hi hagué en que em feren mitja por els bolcheviquis, avui quasi ja no. Rumiant, rumiant he arribat a pensar que en lo que ens contaven els nostres diaris burgesos hi podia haver més pa que formatge.

Jo lo que sé, és que fa més d'un any que dura la dictadura dels soviets i que a pesar de la guerra exterior, de la enemiga de tot-hom burgès i àdhuc obrerista del món, la cosa aguanta; fa més, sembla solidaritzar-se. Acaben la guerra, devent totes les nacions beligerants quantitats enormes, sols la Rússia de Lenine no deu res, per la senzill raó de que no vol pagar. Ells, els revolucionaris, allunyats de llur terra, encadenats a Sibèria, no hi tenen res que veure amb lo que fessin l'Emperador i la zarina i un frare poca-vergonya i els demés.

Quí li piqui, que s'ho rasqui.

Com diu la cançó d'un cafeter del meu poble. Que els rentistes de la França i la Anglaterra vagin a cobrar als grans ducs, als propietaris, als amos de mines, de boscos, de pous de petroli, que avui no tenen res.

Les raons que poden donar són terribles. El diners que donaren serviren per a esclavitzar-nos, per a portar-nos a les dugues guerres més terribles del món, per a perdre en totes dugues. Pagar interessos de aquests diners encara? No. Ni interessos ni diners. Lo que farem serà ensenyar com pot canviar-se ràpidament un tros del món i qui vulgui pendre'ns per espill que s'hi enmiralli.

Tot això no ho veig clar, amics, ni poc ni molt; són potser somnis d'una nit; lo que si vos prometo és que d'aquesta guerra n'ha de sortir una manera d'ésser de la humanitat nova. Com? Aixequem les espatlles. Déu dirà.

Pregunteu d'aquí? D'Espanya, de Catalunya?

No fem bromes, som al dia dels Morts, i jo no soc com l'Hurtado i els demés del diari d'En Tayá. Com En Serrallonga, de En Maragall, crec en la resurrecció de la carn, en la de Catalunya i en la d'Espanya.

I ara bevem *graciosa* que fa la vista clara.

MORITZ IX

CINERARIES

Quin trasbals, a la Necròpolis!...

A cada moment hi arriben noves remeses de morts, en caixes de totes mides. Com que'l cas és enllestit i reparat aviat les piles, les operacions és fan amb un frenesí increïble. I aquí un carro puja ple, i allà un furgó baixa a omplir-se, i a la dreta uns homes caven i a l'esquerra uns altres piquen.

Un mort dels antics, que jeu al fons d'una tomba humida, sentint allò, aixeca el cap, obra un xic la tapa i mira. —Senyors, ¿què és aquest soroll?— exclama, posant-se a riure. —Som al camp de la quietut o a la *Gatzara continua*?

La ciència? No sap res. Interrogueu-la, i, per més que hàbilment d'escorre's provi, al fi us confessarà que no pot dir-se si això que hi ha és microbi o no és microbi: No sap si ens ha vingut a dins d'un barco o volant com les pardes orenetes. L'únic que sap, segur, és que una visita val, avui, cinc pessetes.

Montjuïc és la muntanya més «adaptable» del món: el mateix pren cementiris, que s'empassa exposicions. La una vertent al sud mira, l'altra vertent mira al nord,

i totes dugues llueixen el mateix mantell verdós. El que les fa diferents es la seva aplicació: allà, hi enterren cadavres, aquí, hi enterren mil·lions.

La pau era sa obsessió —Què fa en Wilson?— preguntava tant bon punt veia un amic:— Hi ha arreglo, al fi? No n'hi ha encara?—

Preocupat sempre amb la pau i esperant-la amb tota l'ànima, fort, jove i ple de salut, ahir va agafar la «passa».

Tres consultes, un sospir... i aquí s'ha acabat el drama. ¡La pau ha arribat, per ell, més aviat del que's pensava!

Per tranquils, els regidors de l'hermosa Barcelona: mentres la *grippe*, crudel, sobre el poble s'abraona; mentres la pàl·lida mort les urpes al coll ens clava, i els cementiris estan que ja no poden dir faba, i l'erari públic veu agotats els seus recursos, els magnífics regidors sabeu el què fan?... Discursos!...

—Hi ha un cartell, al cementiri, imprès amb tipus daurats, que diu: «Queden despatxades totes les localitats.» —Guapo!... Doncs, si ara em moria com hi entraria?... Ai jo't tocl... —Oh, bé!... Per un, sempre es troba una miqueta de lloc.

C. GUMÀ

Els morts i els vius

Mireu-la passar la serp onejant de llur farrandula. —Mireu-la passar brunzent i en remolí d'esbogerrada—bó i arrossegant, com bolves de pols, tots els morts en vida.—Per viles i a fraus, per plans i muntanyes el món envolta,—la invencible, la segadora del camp de l'Existència.—Arreu on el seu baf ha exhalat no hi queden més que runes,—xiscles de dolor, braços alçats i crits d'ira i venjança.—La terra mateixa, a son pas, tota resta esporuguida—i tremolosa a l'oure que, sorruada i amb veu ronca,—maleeix la niçaga de llurs fills xorcs que no la cuiden—deixant-la, per mal fat, erma i infecunda.—Són els morts! Són els morts! Els buids d'un ideal noble,—i espantosos i erts sepulcres vivents d'ànima morta.—Mireu-los passar, saltant i ballant, entre la foscuria...—Són morts: els qui coberts de riques teles,—de brillants i pedreries envanits d'orgull i força,—volen que els adorin i que a son cinisme se rendeixin;—els qui en bacànals folles l'or llencen a grapades;—el ric burgès qui amb vil somris sarcàstic—altiu es redreça i abusa de l'humilitat del miser;—el qui catòlic s'anomena i en el tallé anorrea—al digne operari qui té a ses ordres;—el qui exhibeix disfrac de lleal i seriò—i paga sou de soci a l'entitat *Hipocresisme*;—i el fabricant qui parla de deures i escateix als homes—que's facin conscients de que els hi va dà Mare Natura...

Venen altres morts quins fan estranys llençots i riallades.—Mireu, ja passen. El polític qui embauca a la gent bona—i diu que la deslliurará dels governs despotés;—el jutge pregat per' fê que la llei es compleixi—i trepitja el Còdic per menys d'un plat de lletíes;—l'intel·ligent qui es sent a l'encant cervell i articles;—el clergue, sens dol ni pietat, qui gosa—amb l'almoïna rebuda a canvi de *dú* al sot ombrívol—els còssos vençuts per la fatídica malura,—l'inhumà militar qui arrasà la llar sagrada—tornant una plana d'espigues d'or en camp de carnatge;—i, el monaca qui, com ocell sinistre—i antropòfeg del predomini de l'humana remada,—ubriac de sang i glòria, ha devastat la Terra... —Tots són ben morts! Ben morts! Ja lassats i a la impotència,—amb els ulls enfonsats, han esdevingut espectres.—Salten i ballen! Que amb salts i gambades i xerradissa,—per més que els llavis esblaimats i la boca se us ressequin,—no'ls confondreu els clams del viu qui demanen justícia...

Són els vius! Són els forts qui, arrenglerats aprop vostre—prediquen amor i ideal

que escampi alegria santa!—Mireu-los els vius! Són els qui treballen i pensen,—els que ensenyen el lloc de la puresa—i el camí on el caliu de la raó més brilla;—els qui celebren, avui, l'esplendent goig de la victòria—i contemplen dels Morts el seu va-i-ve, sens esma ni guia...—La fosca esvaïda, puntejarà, a llevant, l'aurora nova;—a llur claror, retut, caurà altre cop dins les tenebres—l'obirat estol de fantasmes tètrics,—a l'ensemps que el ritme salvatge de la macabra dansa—quedarà ofegat per l'himne sagrat que, a l'unisson,—entonarà la Humanitat al Sol, font de llum i vida!

A. DAROCA I GRIFOLS

DE LA GUERRA

FETS CONEGUTS DEL 25 AL 30 D'OCTUBRE DE 1918

Per terra

Al front occidental, hi ha hagut, en general, un període de relativa calma. On més viva ha estat la lluita és en el front francès, entre els rius Oise i Aisne. Allí els alemanys han hagut de batre's en reculada, arribant l'avanç francès, en alguns punts, a uns deu quilòmetres de profunditat. Hom espera que aviat cauran les ciutats de Gand, Tournai, Valenciennes, Guisa i Rethel.

Al front italià, les tropes de l'Entente han emprès una forta ofensiva, havent aconseguit passar el Piave en un ample front avançant enllà i capturant fins ara 13.600 presoners i nombrosos canons.

Al front de Sèrbia, els serbis han arribat a Kragujevat, antic quartel general dels serbis. De segur que els heroics soldats de la Sèrbia no trigaràn gaires dies a entrar triomfalment a Belgrad.

Al front de Síria, els anglesos s'han apoderat de la gran ciutat d'Alep.

Al front de la Mesopotàmia els turcs han sofert una derrota i els anglesos s'han apoderat de Kirkusk.

Per mar

Els alemanys, segons van anunciar en una de ses notes a Wilson, han renunciat a torpedinar els vaixells de passatgers.

Sembla que els submarins pirates, o al menys part d'ells, han estat cridats a les seves bases.

Per l'aire

Els fets més remarcables son: el bombardeig de Pola per la aviació italiana, i el gran atac aeri francès contra els batallons alemanys concentrats a Seraincourt, havent pres part en l'atac, 140 avions de bombardeig, protegits per 80 avions de cacera.

La Nostra Diputació demana a l'Estat espanyol que procuri que Espanya entri a formar part de la Societat de les Nacions.

Vol dir, senyora, que no haurem fet tard?

En Wilson, president d'aquesta societat, ens preguntarà, com si ho vegéssim:

—Espanyols?... I quins mèrits aleguen vostès per a entrar-hi?

I no trobarem ni un parell de socis que ens vulguin firmar la proposta d'entrada.

Sembla que tanmateix, la grippe va de baixa a Barcelona.

Això diuen; però nosaltres temem que'l senyor microbi farà com en les comèdies.

Hace que se vá, y vuelve.

Austria ha demanat la pau per separat. Alemanya, pel seu cantó, s'ajup a tota mena d'humiliacions.

Veïam si no més quedarà Turquia, diposada a fer la guerra!

Aquesta sí que fora bona!

Un metge de Salamanca assegura haver descobert el veritable bacilo de la grippe.

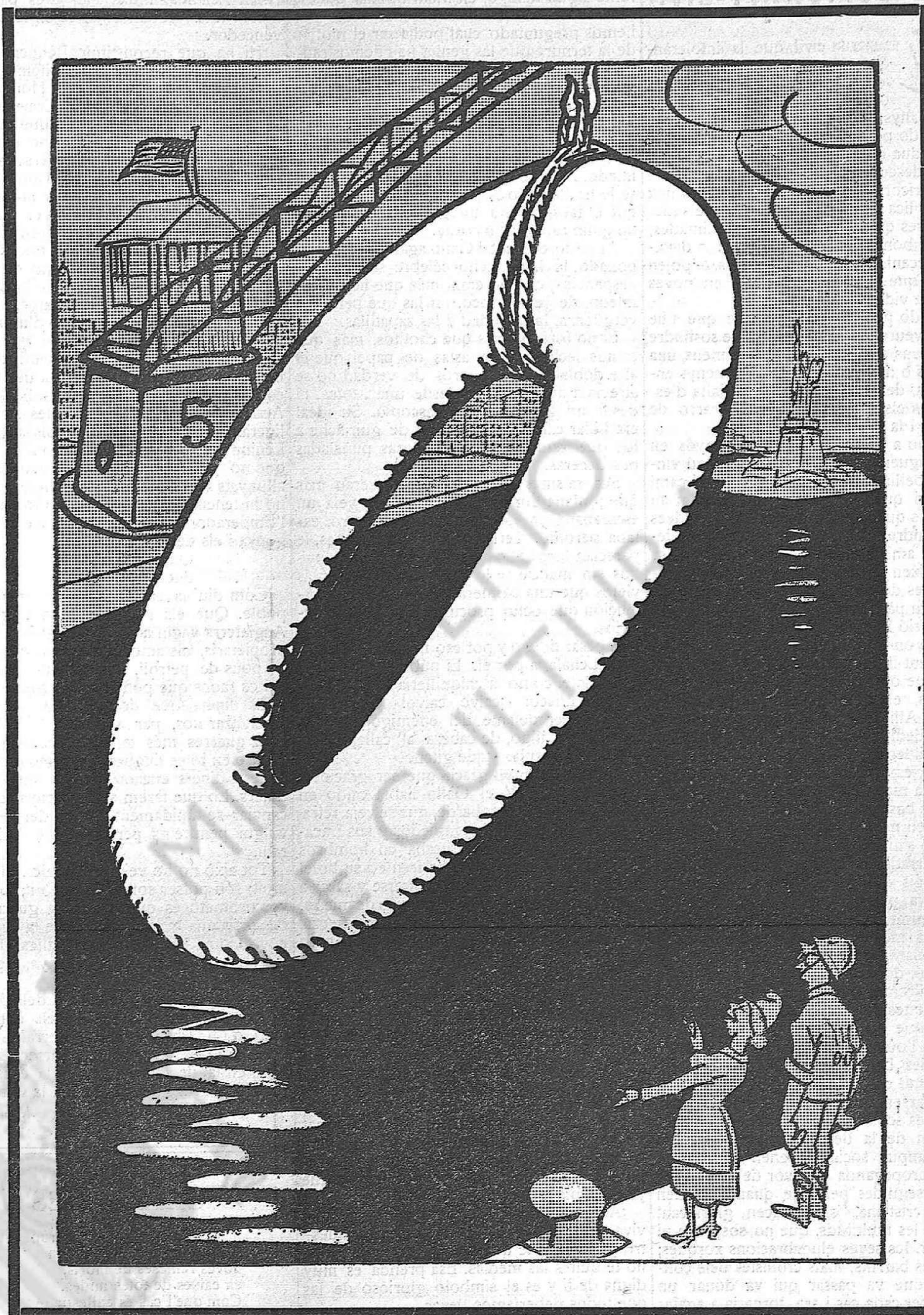
L'han posat en el microscopi, i diu que és com un elefant però sense nas, es dir, té la cua al nas i el nas a la cua.

—Ademés, diu que té les orelles molt grosses. Orelles grosses?... I doncs per què es fa el sord?

Els partits avençats alemanys declaren ja, públicament, la culpabilitat del Kaiser en la guerra actual, i protesten dels actes vandàlics comesos pels imperialistes.

Això els d'Alemanya. I els sindicalistes d'aquí... ¿quan esperen fer-ho?

A l'Americana, o un obsequi al militarisme prussià

—A un cadàver kolossal corona immensa li cal.

En Dato vol retirar-se a la vida privada. Per nosaltres, no estigui.

Es diu que la Lliga prepara una gran ofensiva política catalanista, i que En Duràn i els seus huestes van tornant-se dels del «tot o res.» A bona hora!...

Ara que a Madrid ja és diuen autonomistes!

Són moltes les festes religioses que han tingut d'aplaçar-se aquests dies amb motiu de l'epidèmia.

I això permeten els sants?... que un trist microbi faci la guitza als seus representants en la terra?...

Vaya buenas!

Dues noves campanes han estat beneïdes en l'església del Carme.

Quina delícia pels veïns, ara que cada cinc minuts toquen a morts!

Les inundacions han fet una gran destroça a la fàbrica de canons de Trubia. Així poguéssim dir-ho de la fàbrica de Krupp.

En Palaudàries es topa amb un amic seu, diputat a Cortes.

—Com estàs?
—Malament. Em sembla que tinc el fel sobreixit. ¿No trobes que tan aviat estic vert com groc?

—Bé, no t'apuris. No ets pas tu el primer polític que canvia sovint de color!...

Cavallers: P. F. i T. (Cervià): La idea d'aplicar el conte a la situació d'Alemanya, no està mal; però la forma és defectuosa.—J. Juliens: Ja ho degué veure insertat.—R. P. (Granollers): No

disposem d'espai per aquests assumptes, que acullirem de bona gana.—C. Monfar: No'ns acaba de fer el pés.—A. P. (Agramunt): No és prou correcte.—E. Stevet: Ho sento, però no el puc complaure.—J. T. (Sant Hipòlit): Les notes de fora han d'ésser concises i han de venir clarament redactades.—F. P. C.: Rebut el que envia amb destí a l'Almanac. Gràcies.—V. M.: Amb tot el sentiment devem contestar-li que no hi podem fer res.—Bernat Cosme: Aleshores hi havia censura, avui és tard.—M. Català: Entra en cartera i... veurem.—P. V.: No estem per farses místiques. A otro perro con ese hueso.—L'Hereu Manco: No ens convé.—S. Estavanell: Res d'aquest coll.—Juncal: Treballi, dibuixi, que amb els anys i bons mestres i força vocació, potser arribarà a fer alguna cosa.—B. Saballs: S'estimen els bons intencions.—L. J. i del Rio: Més curt, més concís i no oblidar-se mai de fixar la població i la data.—Manuel Mora (Sitges): Mercès per la bona intenció, però ja degué veure que en parlàrem pel nostre compte.